

PUBLIC ADMINISTRATION

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.4.36>

POJĘCIE SŁUŻBY PUBLICZNEJ W ORGANACH SĄDOWNICTWA

Oleksandr Samarets

*student Katedry Prawa Administracyjnego i Celnego
Uniwersytetu Sprawy Celnej i Finansów (Dniepr, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0002-3331-5063
Samarets@gmail.com*

Adnotacja. Artykuł dotyczy istniejących dyskusji naukowych dotyczących interpretacji pojęcia „służba publiczna w organach sądownictwa”. Zwraca się uwagę na fakt, że pomimo znacznego szeregu literatury naukowej, w której naukowcy z prawa, teorii zarządzania, socjologii, nauk politycznych i innych rozważali kwestie genezy powstawania i rozwoju służby publicznej, treść pojęcia „służba publiczna w organach sądownictwa” prawie nie była badana. Sformułowano autorskie rozumienie pojęcia „służba publiczna w organach sądownictwa”.

Przez służbę publiczną w organach władzy sądowniczej rozumie się administracyjno-prawną instytucję służby publicznej w organach władzy sądowniczej, zobiektywizowaną w specjalnej publicznej, zawodowej, bezstronnej politycznie działalności osób pełniących funkcje służby publicznej w organie władzy sądowniczej i którzy są uprawnieni i wykonują obowiązki w zakresie realizacji interesów społeczeństwa i państwa w zakresie realizacji zadań i funkcji organu władzy sądowniczej.

Służba publiczna w organach sądownictwa charakteryzuje się kompleksem cech, a mianowicie: powszechnymi cechami służby publicznej, to znaczy tymi, które są nieodłącznie związane ze wszystkimi rodzajami służby publicznej; szczególne cechy, które są nieodłącznie związane ze służbą publiczną w organach sądownictwa. Cechy te przejawiają się w tym, że służba publiczna w organach sądownictwa jest zobiektywizowana w działalności zawodowej osób pełniących funkcje służby publicznej w organach sądownictwa; w działalności zawodowej urzędników sądownictwa publicznego związanych z realizacją zadań i funkcji tych organów. Ta działalność zawodowa jest finansowana ze środków publicznych i ma na celu pełnienie przez urzędników państwowych obowiązków zawodowych w zakresie realizacji funkcji i zadań organów sądownictwa oraz organizacyjnego zapewnienia sprawowania wymiaru sprawiedliwości.

Słowa kluczowe: służba, służba publiczna, sądownictwo, organy władzy sądowniczej, pojęcia.

THE CONCEPT OF CIVIL SERVICE IN THE JUDICIARY

Oleksandr Samarets

*Applicant at the Department of Administrative and Customs Law
University of Customs and Finance (Dnipro, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0002-3331-5063
Samarets@gmail.com*

Abstract. The article deals with the existing scientific discussions on the interpretation of the concept of “civil service in the judiciary”. Attention is drawn to the fact that despite a large array of scientific literature in which scholars of law, management theory, sociology, political science, etc. considered the genesis of the formation and development of civil service, the concept of “civil service in the judiciary” is almost not studied. The author’s understanding of the concept of “civil service in the judiciary” is formulated

Under the civil service in the judiciary to understand the administrative and legal institution of public service in the judiciary, which is objectified in the special public, professional, politically impartial activities of persons who hold civil service positions in the judiciary, and who have the rights and perform duties to realize the interests of society and the state in terms of carrying out the tasks and functions of the judiciary.

Civil service in the judiciary is characterized by a set of features, namely: general features of civil service, ie those that are inherent in all types of civil service; special features that are inherent in the civil service in the judiciary. These features are manifested in the fact that the civil service in the judiciary is objectified in the professional activities of persons holding positions in the civil service in the judiciary; in the professional activities of civil servants of the judiciary related to the implementation of the tasks and functions of these bodies. This professional activity is financed by the state and is aimed at the performance by civil servants of their professional duties in the implementation of the functions and tasks of the judiciary and the organizational support of the administration of justice.

Key words: service, civil service, judiciary, judicial authorities, concepts.

ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Олександр Самарець

*здобувач кафедри адміністративного та митного права
Університету митної справи та фінансів (Дніпро, Україна)
ORCID ID: 0000-0002-3331-5063
Samarets@gmail.com*

Анотація. Стаття стосується наявних наукових дискусій щодо інтерпретації поняття «державна служба в органах судової влади». Звертається увага на те, що, незважаючи на значний масив наукової літератури, в якій науковці із права, теорії управління, соціології, політології тощо розглядали питання генези становлення та розвитку державної служби, зміст поняття «державна служба в органах судової влади» майже не вивчався. Сформульовано авторське розуміння поняття «державна служба в органах судової влади».

Під державною службою в органах судової влади розуміти адміністративно-правовий інститут публічної служби в органах судової влади, що об'єктивується в особливій публічній, професійній, політично неупередженій діяльності осіб, які перебувають на посадах державної служби в органі судової влади і які наділені правами та виконують обов'язки з реалізації інтересів суспільства і держави в частині здійснення завдань і функцій органу судової влади.

Державна служба в органах судової влади характеризується комплексом ознак, а саме: загальні ознаки державної служби, тобто ті, які притаманні всім видам державної служби; особливі ознаки, які притаманні державній службі в органах судової влади. Ці ознаки виявляються у тому, що державна служба в органах судової влади об'єктивується в професійній діяльності осіб, які займають посади державної служби в органах судової влади; в професійній діяльності державних службовців судової влади, пов'язаної з реалізацією завдань та функцій цих органів. Ця професійна діяльність фінансується за рахунок держави та спрямована на виконання державними службовцями своїх професійних обов'язків з реалізації функцій і завдань органів судової влади та організаційного забезпечення здійснення правосуддя.

Ключові слова: служба, державна служба, судова влада, органи судової влади, поняття.

Вступ. Посилений інтерес науковців до проблематики державної служби триває вже багато років, зокрема це також стосується наявних наукових дискусій щодо інтерпретації поняття «державна служба». Незважаючи на значний масив наукової літератури, в якій науковці з права, теорії управління, соціології, політології тощо розглядали питання генези становлення та розвитку державної служби, конкретні проблеми її проходження, правового, кадрового, організаційного, інформаційного, матеріально-технічного забезпечення, статусу державних службовців, особливостей їх юридичної відповідальності і т.ін., не можна не звернути увагу на те, що єдності підходів до розуміння такого терміну, як «державна служба» не склалося. Здебільшого різноплановість наукових поглядів на це питання зумовила існування різних концепцій стосовно розуміння цього поняття, методологічних підходів до визначення його сутності.

Тому не випадково, що поняття «державна служба», її види, сутність та зміст, так само як і особливості її проходження, досі посідають одне із центральних місць в науці адміністративного права.

Слід відзначити, що деякі теоретичні аспекти з'ясування поняття та змісту категорії «державна служба» розглядалися в працях В.Б. Авер'янова, Г.В. Атаманчука, Ю.П. Битяка, Д.М. Бахраха, С.Д. Дубенко, Б.М. Лазарева, В.Я. Малиновського, В.К. Мамуїова, О.В. Петришина та ін. Разом із цим у наявних працях проблеми щодо визначення терміна «державна служба» досліджувались фрагментарно або в контексті ширшої адміністративно-правової проблематики, без комплексного підходу. Питання змісту поняття державна служба в органах судової влади майже не вивчалися. Отже, мета статті полягає в тому, щоб на основі чинного законодавства України, узагальнень практики його реалізації визначити авторський підхід до з'ясування сутності поняття «державна служба в органах судової влади».

Основна частина. Посилений інтерес науковців до проблематики державної служби триває вже багато років, зокрема це також стосується наявних наукових дискусій щодо інтерпретації поняття «державна служба». Незважаючи на значний масив наукової літератури, в якій науковці з права, теорії управління, соціології, політології тощо розглядали питання генези становлення та розвитку державної служби, конкретні проблеми її проходження, правового, кадрового, організаційного, інформаційного, матеріально-технічного забезпечення, статусу державних службовців, особливостей їх юридичної відповідальності і т.ін., не можна не звернути увагу на те, що єдності підходів до розуміння такого терміну, як «державна служба», не склалося. Здебільшого різноплановість наукових поглядів на це питання зумовила існування різних концепцій стосовно розуміння цього поняття, методологічних підходів до визначення його сутності.

Тому не випадково, що поняття «державна служба», її види, сутність та зміст, так само як і особливості її проходження, досі посідають одне із центральних місць в науці адміністративного права. Такий стан речей є цілком зрозумілим, адже державна служба є важливою складовою частиною державного механізму, має велике значення у функціонуванні державних органів влади.

Тому важливість та правильність розуміння поняття державної служби в органах судової влади має велике значення для правового та організаційного оформлення державного механізму, завдяки якому забезпечується незалежність судової гілки влади, ефективність функціонування її органів, що врешті-решт створює умови для якісного правосуддя.

З'ясування соціально-правової характеристики державної служби України, аналіз позицій відомих вчених щодо даної проблематики дозволяє зробити декілька важливих висновків у контексті державної служби в органах судової влади.

1. Сутність державної служби в органах судової влади визначається її соціальним призначенням. Соціальний характер державної служби в органах судової влади розкривається і через сукупність конституційно-правових норм, якими закріплено пріоритет прав і свобод громадян, яких повинні дотримуватися державні службовці.

Державна служба в органах судової влади має соціальну обумовленість, адже вона переслідує суспільно-корисні цілі і завдання. Вирішуючи суспільні та державні завдання; державна служба виконує функції забезпечення, виконання та реалізації державної влади, яка має слугувати суспільству (Іншин, 2003; 23).

У зв'язку із чим поняття «державна служба» слід використовувати для визначення служби саме в державних органах, які наділені державно-владними повноваженнями. Суди та інші органи системи правосуддя наділені державно-владними повноваженнями в тих межах, які визначенні в законодавстві.

2. Державна служба як соціальний інститут. У соціальному плані інститут державної служби являє собою орган взаємодії суспільства і держави, державного апарата і громадянських структур, державного службовця і громадянина чи людини.

Тобто в судовій владі ця взаємодія відбувається між державою та суддями, державою та особами, які мають намір вступити на службу до органів судової влади та судів, між державними службовцями судової влади та державою. Саме на державну службу в органах судової влади покладається завдання визначення правових та соціальних гарантій для тих осіб, які її проходять в органах судової влади та судах.

3. Державна служба в органах судової влади як правовий інститут.

Державна служба в органах судової влади регулюється нормами багатьох галузей права, зокрема конституційного, адміністративного, трудового, кримінального, цивільного, фінансового тощо. Особливості державної служби в органах судової влади, а саме її нормативної бази регулювання, знаходять своє виявлення через поєднання різних галузей права публічно-правової та приватноправової систем.

Разом із тим у роботі поділяється наукова позиція щодо комплексного характеру правового інституту державної служби, який включає правові норми: конституційного права (встановлюють рівне право на державну службу); адміністративного права (регулюють переважну більшість суспільних відносин щодо запровадження та проходження державної служби, організації виконання повноважень державними службовцями, внутрішньо-організаційні відносини між державними службовцями певного державного органу); фінансового права (регулюють фінансування державної служби) та норми інших галузей права (трудового, земельного іт. ін.) (В.Б. Авер'янов, 2004; 586).

4. Державна служба в органах судової влади як вид соціальної діяльності. Державна служба в органах судової влади вимагає спеціальних знань та певних здібностей для осіб, які як бажають її проходити, так і проходять.

На відміну від безпосереднього виробництва матеріальних благ, пов'язаного з тісною взаємодією людини із природою, її впливом на предмети природи, службова управлінська діяльність здійснюється шляхом впливу на інші люди, визначаючи поведінку людей шляхом впливу на їх волю і свідомість.

Вона здійснюється людьми, в інтересах людей. Звідси, державна служба характеризується особливим предметом праці – інформацією. Державні службовці безпосередньо працюють з інформацією – збирають її, опрацьовують, передають, зберігають. Як наслідок, основним робочим місцем державного службовця є письмовий стіл, а не станок, інший технічний агрегат. Професійна діяльність державних службовців оплачується за рахунок державного бюджету. Фінансування державного бюджету покликане забезпечити службу спрямованість здійснюваної діяльності саме по відношенню до держави, а не до обслуговування інтересів будь-яких суб'єктів (Іншин, 2003; 23).

5. Державна служба в органах судової влади є професійною діяльністю для осіб, які займають посади державної служби в цих органах і пов'язана з необхідністю виконувати службові обов'язки особами, які її проходять.

6. Державна служба в органах судової влади у процесуальному аспекті представляє собою систему службових процедур (адміністративних процедур її проходження), які регламентуються адміністративно-процедурними нормами та забезпечують її функціонування.

Державна служба в органах судової влади в організаційному аспекті виступає як система взаємозалежних, взаємозумовлених та взаємопов'язаних елементів, які в сукупності становлять цілісну організаційно структуровану конструкцію: (наприклад, державний орган – державна посада – державний службовець – правовий статус – проходження служби – режим державної служби). Важливим елементом цієї конструкції є державна посада (М. Цуркан).

Отже, державна служба в органах судової влади в соціальному аспекті представляє собою форму віддзеркалення суспільних зв'язків та відносин між державою та особами, які в процесі здійснення своєї професійної діяльності за дорученням держави реалізують завдання та функції судової влади. Державна служба в органах судової влади в політичному аспекті є професійною діяльністю з реалізації державної політики у сфері судочинства та судової влади, яка виробляється відповідними політичними силами з метою забезпечення функціонування та розвитку судової влади. В організаційному аспекті державна служба в органах судової влади може бути представлена як система органів судової влади, а також організаційно-управлінських норм, способів, правил, стандартів та процедур, що представляють собою єдиний механізм регулювання діяльності осіб, які обіймають в цих органах посади суддів та державної служби. У правовому аспекті державна служба в органах

судової влади представляє собою систему юридичних норм, які регулюють функціонування органів управління державною службою та професійну діяльність державних службовців судової влади.

Сутність державної служби в органах судової влади полягає в такому: вона є професією для осіб, які займають посади державної служби в органах судової влади; професійна діяльність державних службовців судової влади пов'язана з реалізацією завдань та функцій цих органів; ця професійна діяльність спрямована на виконання державними службовцями своїх професійних обов'язків; в межах державної служби державні службовці судової влади реалізують повноваження регулюючого, розпорядчого характеру; можуть здійснювати юридично значимі дії тощо.

Державна служба в органах судової влади пов'язана з реалізацією такої функції держави, як здійснення правосуддя. Звідси соціальне призначення державної служби в органах судової влади – це професійне, за дорученням держави, здійснення суспільно корисної діяльності із забезпечення функціонування судової влади, особами, які займають посади у судах та в інших органах судової влади. Перші здійснюють правосуддя, другі забезпечують нормальні умови з його здійснення. Виділення державно-службової діяльності в органах судової влади дозволяє визначити властиві їй характеристики: сфера професійної діяльності – органи судової влади; рід занять – державна служба в органах судової влади; предмет праці – організаційно-правове, інформаційне, кадрове тощо забезпечення функціонування судової влади; продукти праці – управлінські рішення та індивідуальні адміністративні акти

Висновки. З огляду на вищевикладене можна говорити про те, що державна служба в органах судової влади є особливим різновидом цієї служби.

Підсумовуючи вищенаведене, під державною службою в органах судової влади розуміти адміністративно-правовий інститут публічної служби в органах судової влади, що об'єктивується в особливій публічній, професійній, політично неупередженій діяльності осіб, які перебувають на посадах державної служби в органі судової влади і які наділені правами та виконують обов'язки з реалізації інтересів суспільства і держави в частині здійснення завдань і функцій органу судової влади.

Список використаних джерел:

1. Іншин М.І. Поняття та зміст державної служби. *Право і безпека*. № 3. 2003. С. 23–27.
2. Адміністративне право. Академічний курс : підруч. : у 2 т. / ред. кол.: В.Б. Авер'янов (голова). Київ : Вид-во «Юридична думка», 2004. Т. 1. Загальна частина. 584 с.
3. Цуркан М. Визначення поняття та сутності державної служби. Київ, 2009. URL : <http://www.info-library.com.ua/books-text-10004.html>.

References:

1. Inshin M. S. Ponyattya ta zmist derzavnoi sluzhby. *Pravo I bezpeka*. № 3. 2003. p. 23-27 [in Ukrainian].
2. Administrativne pravo. Akademichniy kurs. Psdruch. U 2 t./ V.B. Averyanov (goljva). –K. : Vid-vo “Uridichna dumka”, 2004. –T. 1. Zagalna chastina. –584 s. [in Ukrainian].
3. Zurkan M. Viznachennya ponyattya ta sutnosty derzhavnoi sluzhbi. Kiev, 2009. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-10004.html>